

De crisis, de klassenstrijd en de grote mogelijkheden voor de PVDA

Nationale Conferentie van de PVDA 26 maart 2011 [\[1\]](#)

"De wereld van morgen, het socialisme, komt niet uit de lucht gevallen. Ze zal niet van bovenuit cadeau worden gedaan. Ze is het resultaat van een lange periode van conflict tussen de twee grote vijandelijke kampen die rechtstreeks tegenover elkaar staan: de bezittende klasse (het kapitaal) en de werkende klasse. Op verschillende terreinen." [\[2\]](#)

I. Het kapitalisme in crisis. De opkomst van het verzet.

1. *Wij zitten in een systeemcrisis*, een crisis van het kapitalisme waarbij alle tegenstellingen zich snel ophopen. Aan de basis ligt een zware crisis van overproductie die in omvang en impact alleen te vergelijken is met de crisis van de jaren 1930. Zij heeft een weerslag op alle domeinen: de financiële wereld implodeerde net niet, de sociale situatie verslechtert vlug, de democratische rechten worden bedreigd, de internationale krachtsverhoudingen wankelen en het kapitalisme kent de eerste grote ideologische crisis sinds de val van de socialistische landen. Door de massale tussenkomst van de staten is de crisis verder uitgedeind naar de staatsfinancien. Dit maakt de crisis nog globaler dan die van 80 jaar geleden. We bevinden ons helemaal onderaan in een langdurige periode van economische stilstand, van grote herstructureringen en zware besparingsplannen. Daar komt een uitdaging bovenop die in de komende tien jaar tot grote maatschappelijke omwentelingen dwingt: de opwarming van de aarde. Het kapitalisme zit langs alle kanten diep in het moeras. En dat stelt wereldwijd enorme uitdagingen aan de communistische krachten. Wij staan aan de vooravond van de overgang naar een andere fase in de ontwikkeling van de klassenstrijd. Wij moeten de gebeurtenissen beheersen en de partij afstemmen op de nieuwe taken. Anders beheersen de gebeurtenissen ons en worden wij door de geschiedenis ingehaald. Het is nodig dat we hier alle consequenties uit trekken. Zowel op het gebied van ideologie, op het gebied van politiek, als op het gebied van organisatie. We willen samen de partij en ieders militante activiteit bewust, rustig, planmatig maar vastberaden afstemmen op de nieuwe situatie.

2. *Wanneer wij het goed aanpakken, dan liggen er enorme mogelijkheden op ons te wachten.* Wereldwijd groeit de weerstand en ook in ons land zijn de kiemen van een kentering aanwezig. Begin 2010 hebben herstructureringen de voorbeeldige staking bij AB InBev veroorzaakt. De vakbondsmars voor werk heeft toen 35.000 deelnemers op de been gebracht. Het ABVV heeft begin maart 2011 een stakingsdag georganiseerd tegen het interprofessioneel akkoord omdat het een belangrijke poging was om bij ons een volledige loonblokkering op te leggen. De bedienden van het ACV hebben een grote concentratie georganiseerd tegen de verslechtering van hun statuut door het interprofessioneel akkoord. De werknemers van de non-profitsector komen regelmatig op straat zolang ze geen afdoend antwoord hebben gekregen op hun eisen voor meer loon en meer volk. Op 24 maart 2011 hebben betogingen 20.000 werknemers samengebracht tegen het nieuwe competitiviteitspact van de Europese Unie dat een gevaar betekent voor de lonen en het automatisch indexeringsysteem. De politieke blokkering in België en de regering in lopende zaken vertragen de grote besparingsplannen, de hervorming van de pensioenen en de aanval op de indexing, maar de werkende mensen en hun vakbonden bereiden zich voor op de confrontatie. Eenmaal de mensen in zichzelf de kracht vinden, en zich bewust worden van de macht van het volk, zijn ze tot grote dingen in staat. Er zal steeds meer vraag komen naar een coherente verklaring, naar concrete oplossingen, en naar een consequente partij die voor de werknemersbelangen wil vechten. Er komen erg zware tijden aan, we moeten niemand een rad voor de ogen draaien. Het zal erg moeilijk zijn, ook voor ons. Maar door het moeras van de crisis moeten wij vooral de kansen en de verantwoordelijkheden ontdekken die deze periode ons biedt.

3. De economische crisis van overproductie ligt aan de basis van de systeemcrisis. De snelle naoorlogse groei kwam tot stilstand in 1973. Toen die crisis van overproductie veel dieper bleek dan alleen maar een "oliecrisis" greep de burgerij naar een meer agressieve neoliberale aanpak.

Het duo Reagan-Thatcher startte een offensief tegen de vakbonden en maakte zo de weg vrij voor een toenemende polarisatie tussen kapitaal en arbeid, tussen bezitters en werkende mensen. Een belastinghervorming in het voordeel van de superrijken was hierin een eerste element. De liberalisering en de globalisering van de financiële markten vormden een tweede element. De bezitters konden op die manier met hun pas verworven rijkdom gaan speculeren. Nieuwe financiële tussenpersonen nemen risico's en veroveren zonder omzien terrein op de klassieke banken. Hoge rendementsfondsen (*hedge funds, private equity funds*) hebben reusachtige afmetingen aangenomen en wakkerden op die manier eveneens de aantrekkingskracht van de hogerisicoproducten aan (de afgeleide producten of derivaten[3]).

In 2008 is de jongste zeepbel, de *subprimes* (minderwaardige woningkredieten), uiteengespat en de crisis van overproductie is opnieuw onverbloemd verschenen. Voor het eerst sinds de jaren 1930 daalde in 2009 de wereldwijde rijkdom (het bruto binnenlands product van de wereld - bbp) terwijl de wereldhandel slonk met 20 %. Na een gemiddelde daling van het bbp met 3 % in de VS en met 4 % in Europa bereikt de economische activiteit nu pas opnieuw het niveau van voor de recessie (van 2007).

Het zwakke herstel blijft zeer broos en er zijn veel redenen om te denken dat het elk moment terug omslaat, want heel veel financiële, economische en politieke risico's stapelen zich op. De crisis is zeker niet gedaan. Waarschijnlijk evolueren we naar een tweede fase.

4. Het kapitaal reageerde op de crisis van overproductie met de vernietiging van productiemiddelen en het afdanken van arbeidskrachten. Over de hele wereld kwam een stroom van afdankingen, sluitingen, fusies, loonafbraak en flexibilisering op gang. De kapitalisten "reorganiseren" hun productieapparaat om de productiekost te verlagen en bereiden zich met een golf van saneringen voor op de na-crisis. De werkloosheid haalt bijzonder hoge scores. Ze is in de meeste landen met de helft gestegen. Tussen 2008 en 2010 hebben 8 miljoen mensen in Europa hun baan verloren (waarvan 4 miljoen in de industrie en 2,5 miljoen in de bouw). De meeste banen verdwenen in Ierland (- 375.000, of - 13 %) en Spanje (- 1.925.000 of - 9,6 %), precies daar waar de werkgelegenheid kunstmatig werd "gecreëerd" (in de huizenmarkt, bouw).[4] In België heeft, zoals in Duitsland, de tijdelijke werkloosheid de schok van de crisis enigszins gedempt en het verlies aan werkplaatsen gemilderd.

5. Na een periode van winstdaling of verlies in 2009 is 2010 opnieuw een recordjaar voor de monopolies en het grootkapitaal. De financiële pers spreekt van een grand crujaar. "Toen de etterbui van de kredietcrisis openbarstte, trokken de bedrijven abrupt aan de noodrem. Ze hielden rekening met een langdurige recessie en snoeiden fors in de kosten. Bovendien putten ze de voorraadschappen uit. De bedrijven werden *lean & mean*[5]. Nu de omzet herstelt, creëert dat een krachtige winsthefboom." [6]

De winsten worden niet gebruikt voor productieve investeringen doordat er onzekerheid blijft bestaan en de geldreserves zich in 2010 hebben opgestapeld.

"De niet-financiële Europese multinationals zitten op een record van 500 miljard euro cash. Dat is een stijging met bijna 30 % tegenover eind 2007, de vooravond van de crisis. De Belgische en Europese ondernemingen hamsteren cash als nooit tevoren. Zij vinden de onzekerheid te groot om nu al te investeren." [7] De sterkste bedrijven gebruiken hun cash om concurrenten over te nemen, voor terugkoopoperaties en fusies. Zo profiteren ze van de crisis om nog groter en sterker te worden. Ze bereiden zich voor op nog scherpere concurrentie en ze leggen al de kiemen voor een nieuwe crisis van overproductie. In het voorjaar van 2011 kon men vaststellen dat de bedrijven de dividendenkraan voor de aandeelhouders ver hebben opgedraaid.

6. De *financile crisis* werd in bedwang gehouden met het grootste bedrag in de geschiedenis van de mensheid: 2.500 miljard dollar van de staten (waarvan 200 miljard euro in de EU). Door de massale tussenkomst van de staten is de complete ineenstorting van de financile sector afgewend. Door tijdelijke nationalisaties, injecties van kapitaal en bankgaranties hebben de staten de paniek kunnen stoppen. Die interventie is er gekomen met de belofte dat de financile wereld grondig zou hervormd worden. Maar eenmaal de bankiers en speculanten het geld ontvangen hadden, schakelde men zonder verpinken opnieuw over naar *business as usual*.

- De beloofde financile "regulering" kwam er niet, of is bijzonder miniem. De "regulering" die tot stand kwam door de Amerikaanse bank- en beursvorming en door de Europese Bazel III-richtlijnen[8] raakt niet aan de kern van het probleem: de ongebreidelde winstjacht en de blinde concurrentiestrijd.
- De speculatie gaat gewoon door. De nieuwe piraten, de *hedgefunds* en *private equity funds*, komen ongedeerd uit de crisis en kunnen ongestoord hun speculatie met hoogrisicoproducten voortzetten. Omdat ze steeds op zoek zijn naar de meest winstgevende zaken, speculeren deze haaien nu tegen de zwakste staten en tegen diegene die zich het meest in de schuld heeft gestoken om de bankiers te redden. De speculanten gedragen zich als gendarmen van de vrije markt en nemen nu de meest noodlijdende staatskassen onder vuur: eerst Griekenland, dan Ierland en nu is Portugal aan de beurt. Daardoor klimmen de intrestvoeten die deze landen moeten betalen bij leningen op de internationale markten, met rampzalige gevolgen voor hun begroting. Als die landen uiteindelijk hulp vragen, nemen de Europese Commissie en het Internationaal Muntfonds (IMF) het over met leningen aan verlaagde tarieven. Drastische bezuinigingsplannen zijn daarbij een voorwaarde. Voor een lening van 80 miljard euro eiste de EU van de Portugese politieke partijen dat ze nog meer zouden besparen in de openbare diensten en op de pensioenen. Ze zouden ook nog meer moeten privatiseren en de arbeidsmarkt nog flexibeler maken.
- Bij de banken worden ondertussen bonussen uitgekeerd zoals voorheen, behalve dat het nu rechtstreeks gebeurt met ons belastinggeld. Dexia werd gered door de staat door een kapitaalsverhoging van 2 miljard en staatsgaranties voor 80 miljard euro. Pierre Mariani, de CEO van Dexia met een vast salaris van 1 miljoen euro, heeft voor 2010 een variabele bonus ontvangen van 600.000 euro en een "functiepremie" van 200.000 euro, bovenop een storting van 150.000 euro voor zijn pensioenplan en een ziekteverzekeringspremie van 70.000 euro. Maar dat is *peanuts* vergeleken met zijn collega, de CEO van Goldman Sachs. Deze kreeg voor 2010 een bonus van 18 miljoen dollar. Zakenbank Goldman Sachs wordt erg gecontesteerd voor haar rol in de financile crisis, onder meer omdat ze de Griekse overheid heeft geholpen bij het camoufleren van haar schuld.
- Kortom, de aasgieren van de financierswereld hebben volgende les getrokken: "We hebben geleerd dat een hartaanval niet dodelijk is". (Rubinstein van de Carlyle Group in Davos). Vrij vertaald klinkt dat: "De overheid komt ons toch altijd ter hulp, want wij zijn *too big to fail*[9]".

7. In het zog van de economische en financile crisis kampen de meeste staten nu met een *crisis van de staatsfinancien*. Zowel in de VS als in Europa heeft de steun aan de banksector de staatsschuld sterk opgedreven en gaten geslagen in de staatsbegroting. In de VS zijn bovendien grootse economische steunprogramma's voor de grote bedrijven opgezet en werd een belastingvermindering doorgevoerd. Daardoor kampt de Amerikaanse regering met een begrotingstekort van meer dan 10 % van het bbp. De openbare schuld is er gestegen van 65 tot 100 % van het bbp (een schuld van 15.000 miljard dollar). Enkel tijdens de Tweede Oorlog hebben de VS een dergelijke schuld gekend. Terwijl de Amerikaanse economie op die manier doping kreeg, werd in de Europese Unie zuiniger omgesprongen met economische steunprogramma's. Het geld is naar de banken gegaan en er is haast geen geld over voor een keynesiaanse politiek[10]. In Europa gaat er gemiddeld slechts 1 % van het bbp naar herstelplannen (Duitsland 1,5 %, Nederland 1 %, Frankrijk 0,9 %, België 0,4 %). Alle inspanningen gaan naar het dempen van de staatstekorten. Eind 2010 noteert Ierland een begrotingstekort van 32 %; Griekenland en Portugal zitten boven de 9 %. Frankrijk volgt met 7,7 %, Spanje met 5,7 % en België met nog altijd 4,1 %. Van de rijke landen is Japan het land met de grootste schuldenlast (meer van 200 % van het bbp) en de natuur- en nucleaire ramp zal daar nog 250 tot 400

miljard euro aan toevoegen.

Zowel in de VS als in de EU en in Japan, nog altijd de drie grootste consumptiemarkten ter wereld, staan nog voor vele jaren besparingen op de agenda. De Amerikaanse regering heeft aangekondigd dat ze het tekort met 1000 miljard dollar wil terugdringen tegen 2020 (in 2011 belooft het 1.625 miljard). De meeste Europese landen voorzien strenge begrotingsbeperkingen voor de komende jaren: 80 miljard euro in Duitsland tegen 2015, 100 miljard euro in Frankrijk tegen 2013, 95 miljard euro in Groot-Brittanni tegen 2014, 50 miljard euro in Spanje tegen 2014, 24 miljard euro in Italië tegen 2014 enzovoort.

In België belooft de regering in lopende zaken 15 miljard euro te besparen tegen 2015. Hoe zou er dan een snel en krachtig herstel van de koopkracht kunnen inzitten?

8. De Duitse regering profiteert van haar economische overmacht om haar competitiviteitsnormen en radicale bezuinigingsplannen in heel de Europese Unie op te dringen. Het "Duitse mirakel" is het resultaat van een zeer agressieve loonpolitiek en van drastisch snoeien in werkloosheidsuitkeringen. Door loondumping toe te passen weet Duitsland het maximum te halen uit zijn competitiviteit op de buitenlandse markten terwijl het de binnenlandse koopkracht doodt. Men stelt dit voor als een "model" voor de andere landen van de Europese Unie, maar iedereen wordt hierdoor bedrogen. Hiermee wordt een neerwaartse spiraal in werking gesteld waarbij de massa's verarmen. Als alle Europese landen dit recept kopiëren, valt het Duitse voordeel automatisch weg en verergert de globale crisis. Dit mechanisme heeft geleid tot de depressie in de jaren 1930. Toch wordt deze weg aangemoedigd door het drievoudige pact dat de Europese Raad heeft gedeclareerd onder impuls van het duo Merkel-Sarkozy.

- In de eerste plaats wil de Duits-Franse as een veel striktere toepassing van het *stabiliteitspact* voor begrotingstekorten en overheidsschuld. De Maastrichtnormen worden in ere hersteld: het begrotingstekort mag niet meer bedragen dan 3 % van het bbp en de staatsschuld moet zakken tot minder dan 60 % van het bbp. Deze normen verplichten ofwel tot besparen in de uitgaven ofwel tot het aanspreken van nieuwe financieringsbronnen.
- In de tweede plaats wil de Duits-Franse as de *nieuwe Strategie 2020* veel strikter controleren. Na de zo goed als volledige mislukking van de Lissabonstrategie 2010 heeft de Europese Raad besloten dat er een nieuw decennium moet komen met striktere normen en beter toezicht. De tewerkstellingsnorm van 70 % van de actieve bevolking tussen 20 en 65 jaar wordt verhoogd tot 75 %: de loopbaan wordt verlengd, vervroegd uittreden bestraft en men bevordert nog meer flexibiliteit en onzekere tewerkstelling.
- Ten slotte heeft de Europese Raad op bevel van Merkel een competitiviteitspact voor de eurozone^[11] aangenomen. Hierdoor wil de EU zich mengen in de loonpolitiek, de productiviteit, de houdbaarheid van de pensioenstelsels en de sociale zekerheid. De systemen van automatische loonindexering vormen het doelwit.

Terwijl de Europese Unie formeel geen wetgevende bevoegdheid heeft over de sociale politiek van de lidstaten, wringt ze zich met alle mogelijke middelen binnen op het domein van de lonen, de loonindexering, de loopbanen, de pensioenen en de werkvoorwaarden. Dit geldt heel in het bijzonder voor het competitiviteitspact; het blijft betrekkelijk vaag en laat dus toe tussen te komen op een ruim aantal vlakken. Deze beslissing is genomen door een mengeling van politieke stromingen, door regeringen waar zowel conservatieven, liberalen, nationalisten en sociaaldemocraten deel van uitmaken.

Ze hebben samen een nieuwe methode uitgewerkt om de lidstaten op te sluiten in een dwangbuis. Dat noemen ze de "economic governance". Dit betekent dat alle staten waarop de drie vermelde pacts van toepassing zijn, van nabij worden opgevolgd. In de maand april moeten de regeringen hun intenties en plannen voorleggen aan de Europese Commissie, die ze zal beoordelen op basis van de normen en de richtlijnen van de drie pacts. In de maand juni ontvangt elk land raadgevingen, berispingen en op te volgen richtlijnen. Dit speelt zich af tijdens de eerste jaarhelft en men noemt het officieel het "Europees

semester". De nationale regeringen beschikken dan over het tweede semester om bij te sturen en maatregelen uit te werken. Als de landen de raadgevingen van de Commissie niet naleven en de aangeduide trajecten niet volgen, kan een sanctieprocedure in werking treden en de weerspannige landen kunnen veroordeeld worden tot het betalen van boetes. Dat is een onrustwekkende evolutie want ze verleent een autoritaire macht aan een tegen het volk gericht besparingsbeleid.

9. De economische en financiële crisis drijft de spanningen in de Europese Unie, en vooral binnen de eurozone, ten top.

Terwijl de as Duitsland-Frankrijk haar greep op de Europese Unie versterkt, verscherpen de tegenstellingen in dergelijke mate dat het overleven van de euro als gemeenschappelijke munt wordt bedreigd.

(a) Duitsland zet haar exportgerichte koers voort terwijl de landen aan de Middellandse Zee ten onder gaan en het mikpunt zijn van speculatie. Het enorme verschil tussen de rente voor langetermijnleningen (de spread) die moet worden betaald door Duitsland (3 tot 4 %) en door de zwakkere landen (soms tot 15 %) versterkt deze vicieuze cirkel nog. Zonder solidariteitsmechanisme is dit een onhoudbare situatie. Maar Duitsland en de andere sterke landen blijven doof als het erom gaat de zwakke landen bij te springen.

(b) De gemeenschappelijke munt maakt dat de zwakkere landen niet meer kunnen grijpen naar het wapen van de devaluatie om hun uitvoer te ondersteunen. Als de situatie nog verder afglijdt, zoals in het geval van Griekenland, resten twee oplossingen: een nood-exit uit de eurozone of een schuldherschikking.[\[12\]](#) In beide gevallen bestaat er een reël gevaar van besmetting en van een sneeuwbaaleffect. Een uittrede uit de eurozone zou een klinkende nederlaag zijn voor de monetaire unie en daardoor ook voor de Europese Unie zelf. Een schuldherschikking is de oplossing van de laatste kans maar kan de banken die overheidsobligaties van de betrokken landen bezitten in moeilijkheden brengen. Het wantrouwen en de speculatie kunnen er ook door toenemen en de uitweg uit de crisis zou erdoor in gevaar komen.

(c) Om die spanningen onder controle te houden heeft de Europese Raad een voorlopig Financieel Stabiliteitsfonds (FSF) opgericht dat in 2013 moet worden vervangen door een permanent Europees Stabiliteitsmechanisme (ESM). Om het ESM te kunnen instellen heeft Angela Merkel het Verdrag van Lissabon doen aanpassen, opnieuw zonder enige raadpleging van de bevolking. Met de oprichting van dit fonds beschikt de EU over een dwangmiddel naar het model van de Structurele Aanpassingsprogramma's van het IMF.[\[13\]](#) Griekenland ontving al 110 miljard euro aan leningen, Ierland 85 miljard en Portugal 80 miljard. Om hun plaats in de eurozone te behouden zijn ze verplicht uitermate zware besparingen door te voeren. Die maatregelen wegen op hun beurt op de groei zoals de Griekse recessie toont: - 4 % van het bbp in 2010. De vraag blijft of deze constructie de oplopende spanningen zal kunnen overleven en of de eurozone intact zal blijven.

10. De economische, financiële en staatkundige crisissen zullen leiden tot een groeiende sociale crisis. Om de kritiek op haar neoliberal en antisociaal beleid te counteren heeft de EU in het strategisch plan *Europa 2020* de doelstelling ingeschreven het aantal armen met 20 miljoen te verminderen. Men kan zich afvragen of dit geen slechte grap is als men kijkt naar alle lopende en te verwachten besparingsplannen op het sociale terrein. De armoede treft vandaag vooral wie moet leven van sociale uitkeringen (gepensioneerden, werklozen, zieken). Deze mensen zullen het nog moeilijker krijgen en ze zullen talrijker worden. Dat betekent ook dat er nieuwe organisatievormen moeten gezocht worden om deze groeiende groep uitgesloten in de strijd van de werkende bevolking te betrekken. In de volgende fase zullen ook steeds meer actieve mensen de crisis zelf scherper aan de lijve ondervinden: slechtere loon- en arbeidsvoorwaarden en ook financiële moeilijkheden. Het aantal werkende armen (*working poor*) bedraagt vandaag al gemiddeld 8,4 % in de EU met pieken van 11,4 % in Spanje, 13,8 % in Griekenland en 17,6 % in Roemeni. Dat is het "Duitse model" van Schröder-Hartz (afschaffing minimumlonen, loonbevriezing, veralgemening interim-arbeid, totale flexibiliteit, verplichting elke job aan te nemen). En op vijf Duitsers verdient minder dan 10 euro bruto per uur, 2,5 miljoen voltijdse arbeidskrachten werken onder de armoedegrens, 6,5 miljoen

Duitsers werken tegen een laag loon. Jongeren en vrouwen worden het hardst getroffen. In Frankrijk is bijna n op vier jongeren tussen 15 en 25 jaar arm! De burgerlijke krachten bereiden nu al de geesten voor op deze situatie: voor het eerst sinds de Tweede Wereldoorlog zal de toekomstige generatie het slechter hebben dan de huidige generatie. De rechterzijde in ons land wil Duitsland achterna.

11. Van 2008 tot eind 2009 heeft de crisis dezelfde dalende curve gevolgd als in 1929. Maar de staten hebben, anders dan toen, onmiddellijk gereageerd. Dit verklaart het langzame herstel dat hierop is gevolgd. De sterke groei in de opkomende landen bevordert ook het herstel.^[14] Begin 2011 heeft de productie in de belangrijkste kapitalistische landen hetzelfde niveau bereikt als voor het uitbreken van de crisis maar de wereldhandel is de terugval van 2009 (- 12,5%) nog niet te boven gekomen. De remedies die dokters aan het zieke kapitalisme hebben toegediend zoals hierboven beschreven hebben gevaarlijke neveneffecten veroorzaakt. Het kapitalistisch wereldsysteem heeft opnieuw wat armslag gekregen alvorens het waarschijnlijk het hoofd zal moeten bieden aan een tweede fase van de crisis. Het geheel van financile en economische factoren schept een mijnenveld waarin we van de ene minicrisis naar de andere gaan, in een dieper wordende systeemcrisis.

12. De financile en economische crisis heeft ingrijpende gevolgen *voor de krachtsverhoudingen in de wereld en voor de internationale betrekkingen*. De kloof tussen de ambities van de VS enerzijds en hun vermogen ze te realiseren anderzijds, groeit voortdurend. De VS-schuld is aangezwollen tot 100 % van het bbp, de handelsbalans vertoont een ruim tekort (- 500 miljard dollar) en maakt de overheersende positie van de dollar hoe langer hoe meer onhoudbaar. Maar er is vooral het groeiende verzet op alle continenten tegen de wereldoverheersing van de VS.

13. De wereldwijde economische crisis ligt rechtstreeks aan de basis van *de revolutionaire opstanden in de Arabische wereld*. Zij wijzigen niet alleen de krachtsverhoudingen binnen de betrokken landen, ze gaan ook volledig in tegen de wereldstrategie van de imperialistische grootmachten.

- *De Arabische regio* is voor Washington en zijn Westerse bondgenoten van het allergrootste economisch en strategisch belang. Twee derde van 's werelds oliereserves liggen er op het kruispunt van drie continenten. De Arabische regio vormt de doorgang van de Middellandse Zee naar de Indische Oceaan en de Perzische Golf. Het is Europa's meest nabije zuiderbuur. Washington, London en Parijs hebben de oprichting van Isral gesteund als hun bruggenhoofd in het Midden-Oosten, als hun politieagent binnen de Arabische regio. Tot op vandaag krijgt geen enkel land ter wereld meer militaire en financile steun van de Verenigde Staten.
- *De volksopstanden in Tunesi en in Egypte* worden in beide landen ondersteund en geleid zowel door de vakbeweging als door progressieve en communistische krachten. Zij zijn erin geslaagd om de corrupte dictators te verjagen. Al decennia lang waren zij volledig onderworpen aan de belangen van het Westen en zijn multinationals. Ben Ali en Hosni Moebarak beschermden bovendien de zionistische staat tegen het Arabische volk en tegen het Palestijnse volk in het bijzonder. In beide landen ontwikkelt zich een nationaal democratische revolutie. Ze bevindt zich nog maar in een beginfase: de dictators zijn verjaagd, maar de krachten die de belangen van de buitenlandse grootmachten en hun multinationals verdedigen, hebben nog steeds de hefbomen van de macht in handen. Door de meer voordelige krachtsverhoudingen kunnen de progressieve, democratische, anti-imperialistische en communistische krachten vooruitgaan, hun organisatie versterken en hun banden met de massa's verdiepen.
- Het Tunesisch voorbeeld zet in bijna alle Arabische landen de volksmassa's aan om de corrupte pro-Westerse en pro-Isralische dictators te verjagen en om diepgaande democratische hervormingen af te dwingen.
- In Libi eisten de betogers ook democratische hervormingen. Maar het imperialisme heeft deze keer willen voorkomen dat de beweging aan haar controle zou ontsnappen. Frankrijk, Groot-Brittanni en de Verenigde Staten hebben vanaf half februari de oppositie gemanipuleerd, onder meer door het sturen van *special forces*. Zij hebben vertrouwenspersonen aan het hoofd

geplaatst van de zelfverklaarde Nationale Overgangsraad. De Raad kon ook groepen van moslimfundamentalisten en tribale krachten voor zich winnen.

De Resolutie 1973 van de Nationale Veiligheidsraad veegt de vloer aan met het Handvest van de Verenigde Naties, waarin respect voor nationale soevereiniteit en integriteit voorop staat. De resolutie laat de Navo toe een veroveringsoorlog te voeren in Libi met als doel het herstel van de controle over heel Noord-Afrika.

De Navo wil de volksbewegingen in verschillende andere Arabische landen indijken, de veiligheid van Isral verzekeren, haar greep niet alleen op de Libische olie maar op de hele regio versterken en haar overheersing over deze uitermate belangrijke geostrategische zone verstevigen. De imperialistische agressie in Libi brengt noch vrede noch democratie. Zij wakkert het geweld aan en bevordert integrisme en tribalisme. Zij bedreigt op deze manier de al broze evenwichten in heel de regio en in Afrika. Zij redt geen mensenlevens maar maakt dat er elke dag meer slachtoffers vallen.

Wij eisen de onmiddellijke stopzetting van deze militaire agressie in Libi. We ondersteunen elk initiatief voor een vreedzame en onderhandelende oplossing van het conflict in Libi, zonder inmenging van de Westerse mogendheden, zoals onder meer de Afrikaanse Unie heeft voorgesteld. Enkel het Libische volk kan beslissen over zijn systeem en zijn leiders, zonder enige inmenging van buitenaf.

Elke lidstaat moet uit de Navo stappen. De Navo, die zich blijft ontwikkelen als een instrument van imperialistische agressie en overheersing, moet worden ontbonden.

- *Syri* is het slachtoffer van al geruime tijd geplande subversieve manoeuvres van het Amerikaans imperialisme en zijn zionistische bondgenoot en hun geheime diensten, in samenwerking met de monarchien van het Arabisch schiereiland, en hun machtige media zoals Al Jazeera. De grote meerderheid van de betogers stelt democratische, economische en sociale eisen. Het regime van president Bachar Assad heeft de gegrondheid ervan erkend. Maar subversieve pro-Westerse krachten hebben de beweging overgenomen in een poging het regime dat al tientallen jaren op de lijst van omver te werpen regimes van de VS-regering staat ten val te brengen. Irak en Afghanistan tonen overduidelijk aan waarop subversie *made in USA* uitloopt.

Wij steunen in Syri het front van alle democratische anti-imperialistische krachten die opkomen voor echte democratische hervormingen. Wij verzetten ons resoluut tegen elke inmenging of poging tot tussenkomst van de Verenigde Staten en hun bondgenoten in de binnenlandse aangelegenheden van dit land. We roepen de Syrische regering en de vaderlandslievende en democratische krachten op snel een onderhandelende oplossing uit te werken die tegemoet komt aan de gerechtvaardigde en juiste eisen van de massa's. Het imperialisme en het zionisme worden op die manier elk voorwendsel ontnomen voor een dreigende agressie.

14. De opkomst van China, maar ook van India, Brazili, Rusland en Zuid-Afrika de zogeheten BRICS-landen vormt vandaag een essentiële factor in de aanzienlijke verzwakking van de imperialistische grootmachten.

China is een nieuwe economische grootmacht. Het handhaaft, ondanks de crisis, zijn groeiritm rond de 10 %. In februari 2010 werd China het grootste exportland ter wereld. Het heeft de industriële productie van de Verenigde Staten al voorbijgestoken (met 20 % van de wereldproductie tegen 19,5 % voor de EU) en is op weg de grootste economie ter wereld te worden. Door een sterke positieve handelsbalans heeft China een geldvoorraad opgebouwd en bezit het meer dan een vijfde van de buitenlandse schuld van de VS. China bouwde onafhankelijk van de VS de grootste vrijhandelsgemeenschap ter wereld uit (de Asean^[15] + China, samen goed voor meer dan 2 miljard mensen). China sloot, los van de VS, een samenwerkingsakkoord (dat veel domeinen omvat) met Rusland en vier Centraal-Aziatische Republieken (de Shanghai Organisatie voor Samenwerking telt met India, Pakistan, Iran en Mongoli als waarnemende leden, ondertussen een derde van de wereldbevolking). China heeft hoe langer hoe meer economische en financiële relaties met Afrikaanse en Latijns-Amerikaanse landen. Het sluit samenwerkingsakkoorden met wederzijds voordeel af, verschaft krediet tegen gunstige voorwaarden, voert infrastructuurwerken uit in ruil voor grondstoffen. Deze handelswijze staat in flagrante tegenstelling tot

de imperialistische praktijken. Op de Klimaatconferentie in Kopenhagen heeft China samen met Brazilië, Zuid-Afrika en India de verzuchtingen van de landen uit het Zuiden verdedigd en voet bij stuk gehouden, tegen Obama en de Europese Unie. De staatshoofden van de BRICS-landen zijn in april 2011 voor het eerst samengekomen in Sanya, China. Ze hebben een gemeenschappelijke verklaring^[16] opgesteld waarin ze beloven hun samenwerking in alle domeinen op te voeren en ze pleiten voor een grotere rol voor de opkomende landen en de ontwikkelingslanden in de internationale instellingen. Ze suggereren eveneens de idee van een muntkorf om de dollarhegemonie te vervangen.

15. *De nieuwe krachtsverhoudingen verscherpen de economische en monetaire tegenstellingen.* In de jaren 1930 kenden de Verenigde Staten een ontwikkeling in stijgende lijn terwijl ze zich vandaag in een dalende lijn bevinden. Dat is een belangrijk verschil. In de jaren 1930 volgde de ineenstorting van de wereldhandel uit de toepassing van protectionistische maatregelen. Vandaag neemt diezelfde terugplooiing de vorm van een monetaire oorlog aan. De Chinese groei en uitvoer zijn een nachtmerrie voor de Verenigde Staten en de Europese Unie. Ze eisen dat China haar munt herwaardeert zodat de uitgevoerde producten duurder worden. China wil zelf beslissen over zijn beleid, een beleid dat in ruime mate bijdraagt aan de groei op wereldvlak. China wijst op de ontzettende wanverhoudingen die de Verenigde Staten hebben opgestapeld en die een financiële ramp hebben veroorzaakt. Voor China en de andere opkomende landen kan de hegemonistische positie van de dollar niet langer verdedigd worden.

De jaren 1930 hebben geleid tot de versplintering van het monetaire systeem en tot een veralgemeende crisis van de muntpariteiten. De huidige crisis kan het einde betekenen van de dominerende positie van de dollar. De voorbije topbijeenkomsten van de G20 (Toronto, Seoel, Parijs) zochten vruchteloos naar een nieuw monetair evenwicht. De Verenigde Staten hanteren ondertussen een "competitief devaluatiebeleid".^[17]

16. Het opgestapelde buskruit kondigt op middellange termijn nieuwe oorlogen aan. De geschiedenis toont aan dat de kapitalistische grootmachten zich nooit hebben neergelegd bij hun achteruitgang.

- De Verenigde Staten zijn helemaal niet van plan zich neer te leggen bij hun terugvallende leiderspositie in de wereld. Integendeel. Toen hij zich kandidaat stelde voor het presidentschap heeft Barack Obama al duidelijk verklaard dat zijn ambitie erin bestond "het Amerikaanse leiderschap" te herstellen. Hij haalt daarvoor de banden aan met de Navo-bondgenoten en beklemtoont de rol van de Atlantische alliantie. Hij kondigde een versterking en verbetering (sic) aan van de Noord-Amerikaanse militaire macht. Hij kwam op voor de terugtrekking van de VS-troepen uit Irak en wilde hen in een eerste fase inzetten in Afghanistan om zo snel mogelijk een einde te maken aan de Amerikaanse interventie. In een tweede fase zouden ze worden ingezet voor andere strategische doelstellingen.
Obama wil ongetwijfeld de controle over het hele Midden-Oosten verstevigen en de weerstand breken die sommige landen, zoals Iran, nog bieden. Een militaire agressie tegen Teheran is een reël gevaar. Maar Barack Obama heeft nooit verborgen dat de opkomst van China zijn grootste zorg was. De heersende elite heeft hem daarvoor het vertrouwen gegeven; anders had hij nooit toegang gekregen tot het Witte Huis.
- Washington heeft zijn militaire aanwezigheid opgevoerd in de Indische Oceaan, het gebied van de Stille Oceaan dat grenst aan Azië. De Verenigde Staten hebben in 2010 voor 6 miljard dollar wapens verkocht aan Taiwan. De incidenten^[18] tussen de beide Korea's in maart en november 2010 waren een voorwendsel om de 7e Amerikaanse vloot te versterken en manoeuvres uit te voeren in de omgeving van China. Washington heeft militaire samenwerkingsakkoorden gesloten met verschillende Aziatische landen en verscheidene keren met hen zeemanoevres gehouden. De VS heeft grensgeschillen en andere wrijvingen tussen sommige Aziatische landen en China aangewakkerd. Deze militaire druk kan dienen om van China toegevingen te bekomen, onder andere op commercieel en monetair vlak. Maar ze kan ook een militaire dreiging vormen voor de Chinese zeevaartrijnen en bijvoorbeeld de olieschepen blokkeren. De opstanden in de Arabische wereld hebben de

Verenigde Staten verplicht hun aandacht voor Oost-Azi enigszins te matigen. Maar in de toekomst moet men zich verwachten aan nieuwe, nog scherpere spanningen.

17. De economische crisis, de financile crisis, de crisis van de staten, de sociale crisis en de crisis van de internationale betrekkingen leiden uiteraard ook tot een *democratische crisis*. Diegenen die ons in deze crisis hebben gestort trachten nog meer macht naar zich toe te trekken. In de VS heeft Wall Street het congres opzijgezet om het economisch beleid te bepalen. De Europese Unie doet hetzelfde met het *economisch toezicht* en leidt op autoritaire wijze de sociale afbraak. De financile en industrile elite bepalen de politieke oriëntatie. Ze eisen "echt gezag", ze vragen "sterke regeringen" (met volmachten). Hier spreekt de angst voor het mogelijk volksverzet. In Ierland werd de regering, die slaafs de Europese Centrale Bank volgde in de asociale besparingsdrift, overtuigend afgestraft. Bij regionale verkiezingen in Hamburg kreeg ook Merkel een electorale pandoering. De elite weet trouwens dat zij veel nieuw protest kan verwachten, omdat steeds meer mensen zonder sociale zekerheid zullen zitten (veralgemeende onzekerheid). Om dat op te vangen worden de repressiemogelijkheden drastisch uitgebreid, wordt de criminalisering van de revolutionaire bewegingen verdergezet evenals van de klassenstrijd *tout court*. De bewakingsinstrumenten overtreden de wetten op de bescherming van het privéleven. De syndicale rechten en het stakingsrecht worden aangevallen door het opleggen van een minimumdienst en dwangsommen. Strijdbare vakbondsafgevaardigden lopen voortdurend gevaar (zie de afdanking van delegees bij Fiat, de intimidatie bij Procter & Gamble enz.). Hysterische campagnes over veiligheid (zie de media over Molenbeek, Charleroi) dienen om de politiediensten te versterken en het strafsysteem te verstrengen. In de VS zitten ondertussen 2,3 miljoen mensen achter de tralies en wordt er elke week een nieuwe gevangenis geopend.

18. De kapitalistische productiewijze heeft niet alleen een overproductiecrisis veroorzaakt, ze is ook verantwoordelijk voor de *milieu- en klimaatcrisis*. Bij het volk groeit het bewustzijn dat de huidige productiewijze de reserves van de natuur vernietigt en tot de opwarming van de aarde leidt. Men kan dus met een grote graad van zekerheid zeggen dat er catastrofes dreigen die in de eerste plaats de zwakste landen en de zwakste bevolkingslagen zullen treffen. De strijd voor de bescherming van de natuur, voor het gebruik van alternatieve energiebronnen, voor het radicaal terugdringen van broeikasgassen is tegelijk een sociale strijd. Er is een geweldige omwenteling nodig in de productiewijze, in het transport, in de consumptie en om over te gaan naar een koolstofarme productie. Maar de winstjacht van de grote monopolies en hun imperialistische overheersingsdrang verhinderen elke coherente en planmatige aanpak. Het kapitaal wil alleen "oplossingen" die de wetten van de markt respecteren (zoals de CO-emissiehandel). Op die manier kan het "groene kapitalisme" zich ontwikkelen, waarbij oude of nieuwe monopolies zich maximaal verrijken in de milieu-industrie en hun greep behouden op de grondstoffen en natuurlijke hulpbronnen. Zo snel mogelijk een koolstofarme economie uitbouwen is niet in de eerste plaats een technisch maar een maatschappelijk probleem. De technische oplossingen zijn voorhanden maar de productieverhoudingen remmen de consequente toepassing ervan. Dat is ook de reden waarom de conferentie van Kopenhagen het zelfs niet eens geraakte over minimumdoelstellingen.

19. Deze zevenvoudige crisis leidt ook naar een *ideologische crisis*. Alle neoliberale dogma's zijn door de feiten weerlegd. De mythe van de vrije markt ligt aan scherven. In hun onmacht om nog enige coherente theorie te formuleren, worden de ideologen van het kapitalisme steeds fundamentalistischer. De voorbeelden van de klassenstrijd in Griekenland en Portugal, de nieuwe lente in de Arabische Wereld en in Latijns-Amerika, de anti-imperialistische rol die China speelt, jaagt de heersende klasse angst aan. Met een ongeziene mediaconcentratie willen ze elk klassenbewustzijn verhinderen. Dat gebeurt langs verschillende assen:

(a) Het openlijke, burgerlijke concurrentiedenken verder aanwakkeren. Dat is het doel van het offensief "laat ons ondernemen". De boodschap luidt: "De kapitalisten ". Geef ons dus meer cadeaus en laat ons doen.

(b) De theorie van "hetzelfde schuitje". We zitten nu eenmaal in de crisis, we moeten allemaal de broeksriem aanhalen, er is geen andere weg, we moeten allemaal samen de meubelen redden. Deze overlegstrategie verzet zich tegen de klassenstrijd.

(c) Het corporatisme. Klassensamenwerking met de "eigen" burgerij, klassenvrede gelardeerd met een nationalistische saus. Het klassenbewustzijn wordt vervangen door een zogenaamd nationalistisch bewustzijn (Wij, de Vlamingen. Wij, de Walen). De theorie ook dat in Vlaanderen alles goed gaat en de problemen zich enkel op federaal niveau voordoen.

(d) Racisme en culturalisme. De theorie van de "botsende beschavingen", de wereldwijde hetze tegen de islam. Verdeel en heers, breken van de eenheid van de arbeidersbeweging. De geesten voorbereiden op permanente oorlog (Irak, Afghanistan, Iran, Libi, Syri). Ook een beginnende campagne tegen China.

(e) De aanval op "het politiek correct denken". Sinds de jaren 1970 heeft "nieuw rechts" een contrareformatie gelanceerd tegen het gedachtegoed van mei 1968. De aanval op het zogenaamde politiek correct denken, is vooral een aanval op elke systeemanalyse, op de zoektocht naar de structurele oorzaken (de wortels, en niet enkel de symptomen). Dat vormt de basis van wat Sarkozy vertelt en wat bij ons ook een Bart De Wever opdist.

(f) Het anticommunisme. Het doel is dubbel. Enerzijds: het alternatief voor het kapitalisme in diskrediet brengen en op die manier de strijd beroven van elk fundamenteel perspectief. Zeker bij al wie jonger is dan 40 jaar (en dus nog geen twintig jaar oud was op het moment van de fluwelen contrarevolutie), tracht men erin te hameren dat het socialisme geen antwoord biedt. Anderzijds gaat men ook verder door het communisme openlijk te criminaliseren. Dat gebeurt met de steun van de Europese Unie in veel voormalige socialistische landen van Oost-Europa.

20. De systeemcrisis eist vandaag een systemisch antwoord: het socialisme. Het kapitalisme kent zijn eerste fundamentele economische en ideologische crisis sinds de val van de socialistische landen in Oost-Europa. Nu moet het maatschappijdebat opnieuw geboren worden. Het zogezegde "einde van de geschiedenis" kan de doorstart naar een nieuw socialistisch tijdperk betekenen. Want geen enkele antagonistische tegenstelling van het kapitalisme kan worden verholpen zonder dat de macht van de monopolies wordt gebroken, zonder dat de samenleving zich bevrijdt van hun dictatuur. De "controle" die de sociaaldemocratie al meer dan een eeuw voorstaat, heeft nooit de economische macht kunnen treffen. Het gevolg daarvan is een ontoelaatbare polarisatie, catastrofale crisissen zoals die van vandaag en veroveringsoorlogen. Alles wijst erop: het systeem is hiertoe opnieuw bereid. Doordat de monopolies en de grote financiële ondernemingen zich versterken dankzij de crisis, wordt het gepraat over "controle" en "hervormingen" steeds lachwekkender.

Wij moeten aan de mensen duidelijk maken dat er een alternatief is. Zodat ze loskomen uit de verstikkende greep van deze maatschappij. Dit is niet het eeuwigdurende en enig mogelijke systeem. De pragmatici noemen dit "dromen". Zij zien alleen de onmiddellijke taken.^[19] We moeten een maatschappijvisie ontwikkelen, niet tot in de details, maar ons wel uitspreken over essentiële zaken als: wat blijft in de markt, wat wordt gecentraliseerd, hoe integreren we een ecologische visie... Dat zijn complexe vraagstukken. Enkel vertrekken van de huidige situatie volstaat niet. We moeten verdergaan en stellen dat een andere maatschappij mogelijk is. En als men dat dromen noemt, laat het *een populaire droom* zijn, want het enige alternatief is de nachtmerrie van de dagdagelijkse ellende van het kapitalisme. ^[20]

II. De kansen grijpen die de volksoptstanden en de heropleving van de klassenstrijd ons bieden

21. De opstanden in de Arabische landen schudden de imperialistische wereldorde dooreen. De staatshoofden van Tunesi en Egypte, waarop tientallen jaren werd gerekend om de Westerse belangen te verdedigen, worden verjaagd door volksoptstanden. Regimes van onderdrukking en onderwerping aan de VS en de EU worden door volksrevoluties aan het

wankelen gebracht. Daardoor worden hele nieuwe krachtsverhoudingen gecreëerd in de Arabische wereld en in de Maghreb. Die overwinningen geven een fantastisch elan aan de volkeren overal ter wereld. Het toont aan wat de communisten allang zeggen: een eengemaakt volk, dat de angst van zich afschudt, is in staat zichzelf te overstijgen en kan grootse dingen realiseren.

De opstanden in de Arabische wereld tonen dat de uitgebuite en onderdrukte massa's dezelfde belangen hebben, overal ter wereld. Meteen worden alle mythes over "botsende culturen"[\[21\]](#) en "tegengestelde beschavingen" doorbroken: overal hebben de volkeren er belang bij het juk van het imperialisme en het kapitalisme af te werpen. In de voorbije periode hebben de volkeren van Tunesi en Egypte de kop genomen van strijd voor sociale vooruitgang, voor vrijheid van organisatie, voor democratische rechten en voor echte onafhankelijkheid.

In Tunesi werd opnieuw aangetoond hoe belangrijk de voorhoederol van een communistische partij is. De Communistische Arbeiderspartij van Tunesi heeft een beslissende bijdrage geleverd aan de voorbereiding en de doorvoering van de revolutie. Zowel in Egypte als in Tunesi heeft de arbeidersklasse, als klasse georganiseerd in de vakbond, op politiek, strategisch (door blokkering economie) en organisatorisch vlak een leidende rol gespeeld in het revolutionair proces.

22. *De opstand van de Arabische volkeren heeft ook de arbeiders in de Verenigde Staten geïnspireerd.* Een nooit eerder geziene massabeweging is opgestaan in Wisconsin. Tienduizenden ambtenaren, studenten en arbeiders uit de privasector hebben bijna een maand lang betoogd en het Capitol, de zetel van de gouverneur van de staat Wisconsin, in Madison bezet. Veel Amerikaanse staten staan op de rand van het failliet en de republikeinse gouverneur Scott Walker wilde besparingen en privatiseringen opleggen in het onderwijs en tegelijk ook de vakbonden van de openbare diensten kortwieken. Reagan heeft dat in het begin van de jaren 1980 al gedaan met vakbonden uit de privasector. De ambtenaren en hun vakbonden hebben de inzet goed begrepen en hun reactie laat een hernieuwde strijdbaarheid van de Amerikaanse arbeidersbeweging verhoppen.

23. In heel de Europese Unie wordt gestreden tegen de afbraak- en besparingsplannen die de crisis willen doen betalen door de werkende mensen. Sinds 2008 heeft Griekenland onder impuls van een klassensyndicalisme tientallen dagen van algemenestaking gekend. In Frankrijk heeft zich een langdurige strijd ontwikkeld tegen de hervorming van de pensioenen. In Portugal waren er grote protestbetogingen tegen het besparingsplan van de socialistische regering. In Spanje en Italië werd in 2010 het hele jaar door gestaakt, betoogd en actie gevoerd. En ook in Groot-Brittannië zag de overheid in Londen een reusachtige betoging tegen het besparingsplan. Zowel in Griekenland, als in Portugal en Frankrijk stonden en staan communistische partijen en militanten vooraan in het verzet. Hun werk in de vakbonden is cruciaal om de brede massa's te mobiliseren en een antikapitalistische richting te geven.

24. Naast de levensbelangrijke voortrekkersrol van de communistische partijen en de revolutionaire rol van de brede arbeidersbeweging is er nog een derde element van vitaal belang: *de jongerenbeweging*. Het samensmelten van het verzet van de arbeidersbeweging in Frankrijk vorig jaar (tegen de pensioenhervorming) met de beweging van de scholieren (verenigd in de scholierenvakbond), was een cruciaal punt uit de beweging. Ook in Groot-Brittannië, Italië is er een heropleving van de studentenstrijd (tegen de onderwijshervormingen) en van de jongerenbeweging. De jongeren hebben een bijzonder belangrijke rol gespeeld in de revolutionaire beweging in Tunesi en in Egypte en ze waren alle verhoudingen in acht genomen ook in ons land de trekkende kracht van de "frietrevolutie".

25. In ons land is het bewustzijn nog niet zo ver gevorderd als in de mediterrane landen van Europa. Dat heeft zowel met objectieve als subjectieve factoren te maken.

1. *Objectief* gezien hebben verschillende factoren de schok van de crisis in België verzacht en de evolutie van de conjunctuur is relatief "gunstig" in vergelijking met andere Europese landen. Zelfs zonder regering daalt het begrotingstekort sneller, is de

groei hoger en de werkloosheid lager; de Belgische economie profiteert van het aanzuigeffect van Duitsland. De technische werkloosheid vormde een buffer tegen afdankingen en de werkloosheidsvergoeding heeft gedeeltelijk de verminderde koopkracht opgevangen. De lonen zijn nog steeds gendexeerd en de koppeling van de sociale uitkeringen aan de welvaart werd gedeeltelijk hersteld. Op al deze terreinen moeten de belangrijkste aanvallen nog komen: een nieuw generatiepact met nieuwe beperkingen voor wie vervroegd op pensioen wil, een aanval op de index en antisociale besparingsmaatregelen om het begrotingstekort te verminderen.

2. *Subjectief* volgt daaruit dat de massa's nog niet woedend kunnen zijn op precieze maatregelen, behalve bij het begin van de strijd tegen het interprofessioneel akkoord. De geest van klassensamenwerking, die onderwerping en matiging predikt, beïnvloedt in crisistijd ook de arbeidersbeweging. Eerst en vooral blijven de sociaaldemocratie (voornamelijk de PS) en de christendemocratie een grote ideologische invloed uitoefenen op de vakbonden. Verder wordt het klassenbewustzijn afgestompt door het nationalisme. In Vlaanderen is de N-VA de locomotief van het rechts nationalisme geworden. Bart De Wever wil "rechts zonder complexen" op alle terreinen: ethisch, cultureel, sociaal-economisch enz. Deze contrareformatie^[22] is een concept en een strategie die uitgedokterd werd in de laboratoria van nieuw-rechts. Het omvat drie assen: (a) het nationalistisch corporatisme, gekleed in een nieuwe taal: "de organische Vlaamse cultuurgemeenschap"; (b) de ethische conservatieve contrareformatie ("een omgekeerde mei '68"); (c) een agressief neoliberal beleid (het programma van VOKA). Het nationalisme is een vergif dat klassencollaboratie ("gemeenschapszin" en identiteitsdiscours) verkondigt en Bart De Wever heeft dit bodem-nationalisme *salonfig*^[23] gemaakt.

26. Er is nog een andere subjectieve factor: de krachten van onze partij beantwoorden niet aan de taken en de mogelijkheden. Wij willen een partij die de zaken mee verandert, die zich niet tevreden stelt met het leveren van commentaar maar die leidt. Toch hebben wij (ook om historische en sociale redenen) nog niet dezelfde impact als bijvoorbeeld onze zusterpartijen, de KKE in Griekenland en de PCP in Portugal.

Dat belet niet dat we fier mogen zijn op het werk van onze kameraden, ook van wie achter de schermen en in alle stilte actief is.

Ons werk heeft bijgedragen aan de start van prille strijdbewegingen zowel op syndicaal vlak als in de strijd tegen het nationalisme en in de steun aan de nationaal-democratische revoluties. We hebben ook gescoord op het niveau van de politieke profilering van de partij: de onthulling over de Top 50 van de bedrijven; het werk rond de miljonairstaks; de koppige eis voor 6 % btw op energie; de brochure "Wij zijn n, nous sommes un"; de tussenkomsten over Tunesi Dat werk heeft het terrein politiek helpen voorbereiden.

In deze kleine verwezenlijkingen de kiemen van de kentering zien, dat is de enige correcte houding. Grote veranderingen worden mogelijk als dit potentieel cht ten volle tot leven wordt gewekt, wanneer de arbeidskrachten zich ten volle in een consequente klassenstrijd zullen kunnen ontplooiën.

27. *Als revolutionaire partij* moeten wij een verbinding maken tussen de strijd tegen de besparingen, de strijd tegen het separatisme en de verdeeldheid, en de solidariteit met de democratische revoluties in het Midden-Oosten. Het is onze taak om deze bewegingen uit te diepen en naar de juiste kant te doen kantelen. Op geen van de terreinen is de strijd gewonnen. Wanneer wij niet goed inhoudelijk en organisatorisch werken, kunnen deze bewegingen ook op nederlagen uitlopen: terugplooiën op zichzelf of op het communautaire; pessimisme en defeatisme enz.

We moeten de strijd tegen het nationalisme binnenbrengen in de sociaal-economische strijd, in de geplande acties en betogingen; zodat de strijd niet uitloopt op een communautair resultaat (zoals in 1960-61). Maar we moeten ook de solidariteit met de volksbewegingen in Tunesi en Egypte binnenbrengen. De nationaal-democratische revolutie is niet alleen een zaak van de werkende bevolking van Arabische en Maghrebijnse afkomst. Het is een zaak van hl de arbeidersbeweging en de progressieve beweging. De arbeidersklasse hier kan niet vrij zijn, zolang ze zich niet verbindt met de vrijheidstrijd van de arbeidersklasse in de onderdrukte landen. Het is de crisis van hetzelfde systeem, het zijn dezelfde gangsters van het IMF,

de Wereldbank, de Europese Commissie die overal matiging opleggen en de sociale bescherming vernietigen om de grote aandeelhouders en de banken te redden. Wij hebben als taak de mensen inzicht te geven in dit systeem, de band tussen de verschillende gebeurtenissen te verduidelijken en de noodzaak van een socialistische samenleving voorop te stellen.

28. Wij moeten in de komende periode steeds goed het moment weten te vatten. *Seize the moment!* "Dat wil zeggen: op bepaalde momenten, als alle omstandigheden het toelaten, moet je het initiatief nemen, versnellen, niet talmen. Dat is zoals het geschikte moment aanvoelen voor de beslissende demarrage in een wielervedstrijd." [24] Dat is nodig om de ontluikende klassenstrijd met alle creativiteit, verbeeldingskracht en energie uit te diepen. Weg met de routine; weg met de verstikkende wetten van de gewoonte; weg met de bureaucratische aanpak die elke strijd en initiatief beschouwt als een "lastige hindernis" op de "vastgelegde" planning; weg met het dwergmuizensyndroom dat alle dromen verhindert en onze ambitie vastlegt op het niveau van een molshoop; weg met het paternalisme dat verhindert dat nieuwe taken gegeven worden aan nieuwe krachten.

III. Ingaan tegen het nationalisme

29. Er blijft een grote onderschatting van het nationalistisch gevaar. In de partij blijft een zekere rechts-opportunistische interpretatie bestaan van het 8^e Congres, om alles te bekijken vanuit de tactiek en om niet tegen de stroom in te gaan. Dat is ook zo voor het nationalisme. Men verontschuldigt het, men rechtvaardigt het en men aanvaardt het meer dan ooit. Men steekt zijn kop in het zand en denkt dat de bui wel zal overwaaien. Het is precies andersom: als wij niets doen, dan wordt de verblindende zandstorm van het nationalisme alleen maar sterker, tot hij effectief alle geesten verblindt en een splitsing onafwendbaar lijkt.

30. Wij moeten het nationalistisch gevaar ernstig nemen omdat in de komende maanden kwalitatieve stappen gezet zullen worden:

1. *In de institutionele hervorming van ons land*, naar een confederatie van twee bijna aparte staten.
2. *In de eenheid van de vakbeweging in ons land*. Nu al zijn een aantal centrales en vakbonden bezig om hun "eigen" plan B (splitsing) uit te werken. Als we vandaag niet ingaan tegen deze defaitistische en in sommige gevallen zelfs nationalistische tendensen, riskeren we "te laat" te komen (zoals bij de splitsing van de metaalvakbond).
3. *In het bewustzijn van de werkende mensen van ons land*. Het bewustzijn gaat achteruit, ook in Walloni sinds de PS min of meer groen licht heeft gegeven om een "plan B" uit te werken. Van klassenbewustzijn naar een nationalistisch vergif. Van de identiteit als loontrekkende, naar een nationalistische identiteit ("Waal", "Vlaming" enz.). Als we daar nu niet tegen ingaan, dan zullen we hiervoor later een hoge prijs betalen.
4. *In de eenheid van de partij*. De achteruitgang van het bewustzijn van de werkende massa's, de achteruitgang van de eenheidsprincipes in de vakbeweging en de nationalistische verdwazing op zich hebben ook een invloed in de partij. Wij moeten vandaag werken aan ons standpunt over de eenheid, de partij inenten tegen het nationalistische vergif, maken rond onze ordewoorden. Anders zullen er op korte termijn ook in de partij standpunten opduiken die een "plan B" voor de partij zelf vragen (de splitsing).

31. In de komende maanden en jaren moeten we *bijzondere aandacht besteden aan de strijd tegen het nationalistisch gevaar* en dat binnenbrengen in de verschillende strijdbewegingen. Dat gebeurt niet automatisch. We moeten het thema van de eenheid van de arbeidersbeweging niet alleen binnenbrengen in de sociaal-economische bewegingen maar we moeten het nationalisme "op zich" ook aanpakken. Wij verwerpen de stelling dat we de strijd tegen het nationalisme "enkel" kunnen voeren via de strijd tegen de bezuinigingen. In de komende maanden en jaren willen we de partij ook zelf profileren als een partij tegen het nationalisme, voor de eenheid en zullen we daarrond campagne voeren.

32. Minstens zes doelstellingen willen we realiseren in onze strijd tegen het nationalisme:

1. De partij maken rond onze stellingen over het nationalisme, rond ons alternatief en onze bewuste keuze voor de eenheid van de partij.
2. De partij profileren als partij voor de eenheid, met een sociale inhoud.
3. De voorhoede mobiliseren tegen de splitsing, door vorming en door de opbouw van een sociaal front tegen de splitsing.
4. In de vakbeweging de krachten tegen de splitsing het initiatief laten nemen.
5. Niet eendimensionaal werken, maar voor de verschillende lagen een aangepaste tactiek vinden. Een manier vinden zodat de onderstroom, die tegen de splitsing is, zich kan uiten.
6. De separatisten (de achterhoede) isoleren door de ontmaskering van hun agressief asociaal programma en hun opzet om te "verdelen om te heersen".

Noten

[1] Resolutie geamendeerd en goedgekeurd op de 13^e zitting van de Nationale Raad op 27 februari 2010. Grondige update door het Partijbureau van 3 maart 2011, op basis van de besluiten van de verschillende zittingen van de Nationale Raad. Deze resolutie werd voorgelegd op de Nationale Conferentie van de PVDA van 26 maart 2011.

[2] 8^e Congres van de PVDA, *Beginselvaste partij, Soepele partij, partij van de werkende mensen*, p. 61.

[3] Derivaten of afgeleide producten zijn sterk speculatieve beleggingsproducten want hun waarde hangt af van de evolutie van de waarde van de onderliggende producten. Dat kan slaan op aandelen, obligaties, grondstoffen, wisselkoersen, schulden enz.

[4] Tussen het derde trimester van 2008 en het eerste trimester van 2010. Eurostat, *Emploi par sexe, tranche d'âge et nationalité*, 2010.

[5] Mager en snedig.

[6] *De Tijd*, 22 oktober 2010.

[7] *De Tijd*, 12 augustus 2010.

[8] Bazel III verplicht de banken de eigen fondsen te verhogen om in staat te zijn de verliezen op de toegekende leningen of investeringen op te vangen in geval van crisis.

[9] Te groot om bankroet te gaan.

[10] Keynesiaanse politiek: een economisch beleid gebaseerd op de ideeën van de Engelse econoom John Maynard Keynes (1883-1946). Hij is voorstander van grote overheidsinvesteringen in geval van crisis en als de privector niet langer investeert. De keynesiaanse economie bevordert een gemengde economie, waarin zowel de overheid, alsook de privector een belangrijke rol speelt.

[11]De eurozone is de verzamelnaam voor alle landen van de Europese Unie die de euro als munt hebben. De Europese Centrale Bank is verantwoordelijk voor het monetair beleid binnen de eurozone. Op 1 januari 2011 maken 17 landen deel uit van deze zone: België, Duitsland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Luxemburg, Ierland, Italië, Nederland, Oostenrijk, Portugal, Spanje, Slovenië, Cyprus, Malta, Slowakije en sinds 1 januari 2011 ook Estland. Volgende EU-landen behoren niet tot de eurozone: Denemarken, Zweden, het Verenigd Koninkrijk, Hongarije, Letland, Litouwen, Polen, Tsjechië, Roemenië en Bulgarije.

[12]Een schuldherschikking kan verschillende vormen aannemen: een spreiding in de tijd van de terugbetalingen, een vermindering van de terugbetalingen, het overslaan van een coupon. Dergelijke maatregelen worden overeengekomen met de kredietverstrekkers wanneer de situatie zo uitzichtloos is dat een volledige terugbetaling onmogelijk blijkt. Dat gebeurde in verschillende Latijns-Amerikaanse landen in de jaren 1980 en meer recent nog in Argentinië in 2003.

[13]Internationaal Muntfonds (IMF): Het IMF werd samen met de Wereldbank in 1944 opgericht in het kader van de wederopbouw na de Tweede Wereldoorlog. De hulp (leningen) van het IMF is steeds gekoppeld aan strenge eisen om tekorten op begrotingen terug te dringen, vermindering van subsidies voor onderwijs en sociale programma's, liberalisering van overheidsbedrijven, en openstellen van de binnenlandse markt voor de vrijhandel. Dit soort programma's noemt men structurele aanpassingsprogramma's (SAP).

[14]De BRICS-landen: Brazilië, Rusland, India, China en Zuid-Afrika.

[15]ASEAN: Association of Southeast Asian Nations. Nederlands: Associatie van Zuidoost-Aziatische Naties.

[16]*China Daily*, Sanya Declaration of the BRICS Leaders Meeting. Zie: http://www.chinadaily.com.cn/usa/china/2011-04/14/content_12331780.htm.

[17]Competitieve devaluatie: door de waardevermindering van de dollar worden de Amerikaanse goederen competitiever op de buitenlandse markten. De ingevoerde goederen worden duurder.

[18]De torpedering van de Cheonan in maart en de beschieting van het eiland Yeonpyeong in november lijken provocaties opgezet door de militaire diensten van Washington en Seoel.

[19]PVDA, 8^e Congres, *Beginselvaste partij* p. 44-45. De inleiding van het tweede hoofdstuk over de BWP wijst hierop. "Er kwam al heel snel een grote afkeer van het inhoudelijk debat en van de socialistische theorie. 'Alleen het directe interesseert mij', zei voorman Anseele. Hij plooide zich naar de gebeurtenissen van de dag, wilde van geval tot geval zijn houding bepalen. De kenmerkende eigenschappen van het kapitalistisch stelsel, de doelstelling van het socialisme, de langetermijnbelangen van de arbeidersklasse het werd allemaal 'vergeten' en opgeofferd aan de (werkelijke of) vermeende voordelen van het ogenblik. () De visie over de toekomst van de maatschappij en over het socialisme verdampde."

[20]Lenin in het laatste deel van *Wat te doen?*, op de vraag of de krant een "collectieve organisator" kan worden, over het verschil tussen schadelijke dromen (luchtkastelen) en dromen die de energie van de arbeidersklasse versterken. "Laat ik proberen mij achter Pissarev te verschuilen: 'Mijn droom kan de natuurlijke loop van de gebeurtenissen achterhalen of hij kan geheel op zijwegen gaan, langs wegen, die de natuurlijke loop van de gebeurtenissen nooit kan gaan. In het eerste geval is het dromen helemaal niet schadelijk; het kan zelfs de energie van de werkende mens bevorderen en versterken... In zulke dromen is niets, dat de arbeidskracht bederft of verlamt. Integendeel! Indien de mens in het geheel niet in staat was om z te dromen,

indien hij niet nu en dan vooruit kon snellen om in zijn verbeelding al een geheel beeld van het voltooide werk te zien, dat pas in zijn handen is ontstaan, dan kan ik mij absoluut niet voorstellen, welke aanvurende oorzaak de mens er toe zou brengen omvangrijke en vermoeiende werken op het gebied van de kunst, de wetenschap en het praktische leven te beginnen en ten einde te brengen.' (...) Van dit soort dromen zijn er helaas te weinig in onze beweging." V.I. Lenin, *Wat te doen?* [1902], Pegasus, Amsterdam, 1972, p. 195-196. (Pissarev, naar wie Lenin verwijst, is een Russische revolutionaire democraat uit de 19^e eeuw.)

[21] "Botsende culturen". Deze stelling beweert dat de Europese en de Westerse beschavingen "fundamenteel tegengesteld" zijn aan de andere beschavingen en culturen (met name de islam en het confucianisme). Ze werd vooral bekend door het boek van de Amerikaanse adviseur Samuel Huntington *The clash of civilizations*. (Zie Peter Mertens, "De arbeidersklasse in het tijdperk van de transnationale ondernemingen", *Marxistische Studies*, nr. 72, 2005).

[22] Contrareformatie of "tegenhervorming": na het afdwingen van democratische en sociale hervormingen in de jaren 1945-1980 wil deze stroming de klok terugdraaien. Het woord zelf verwijst naar de contrareformatie, een hervormingsbeweging binnen de katholieke kerk vanaf de 16^e eeuw. Het was een poging om de verloren invloed terug te winnen en de protestantse bewegingen in te dijken en te bestrijden.

[23] Salonfig: racistische of fascistische thema's of maatregelen aanvaardbaar maken als gespreksonderwerp of als beleid in weldenkende kringen.

[24] PVDA, 8^e Congres, *Beginselvaste partij*, p. 87.